

Predmet C-472/23**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

25. srpnja 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (Poljska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

21. lipnja 2023.

Tužitelj:

L. sp. z o.o.

Tuženik:

A.B.S.A.

Predmet glavnog postupka

Ugovor o potrošačkom kreditu – Kamate koje banka naplaćuje ne samo na glavnicu nego i na troškove kredita – Situacija u kojoj bi efektivna godišnja kamatna stopa bila manja od one navedene u ugovoru kada bi se kamate obračunavale samo na isplaćenu glavnicu – Povreda obveze obavješćivanja – Zahtjev pravnog sljednika korisnika kredita za kamate i troškove povezane sa sklapanjem ugovora o potrošačkom kreditu – Proporcionalnost sankcije prema kojoj se u slučaju povrede obveze obavješćivanja, neovisno o vrsti povrede, smatra da je kredit beskamatan i besplatan

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Članak 10. stavak 2. točka (g) Direktive 2008/48/EZ – Nepoštena odredba u ugovoru o potrošačkom kreditu – Povreda obveze obavješćivanja u slučaju kada je efektivna godišnja kamatna stopa koju je naveo korisnik kredita viša nego u slučaju proglašenja da ugovorna odredba nije obvezujuća – Članak 10. stavak 2. točka (k) Direktive 2008/48/EZ – Nemogućnost potrošača da provjeri nastanak

situacije koja dovodi do povećanja pristojbi povezanih s izvršavanjem ugovora – Usklađenost s člankom 23. Direktive 2008/48/EZ jedine sankcije predviđene nacionalnim pravom za vjerovnikovu povredu obveze obavješćivanja u obliku proglašenja kredita beskamatnim i besplatnim

Prethodna pitanja

1. Treba li članak 10. stavak 2. točku (g) Direktive 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 87/102/EEZ u kontekstu uvodnih izjava 6., 8. i 31. te direktive tumačiti na način da je, u slučaju u kojem je, s obzirom na utvrđenje nepoštenosti dijela odredbi ugovora o potrošačkom kreditu, efektivna godišnja kamatna stopa koju je naveo vjerovnik prilikom sklapanja ugovora veća nego pod pretpostavkom da nepoštena ugovorna odredba nije obvezujuća, vjerovnik povrijedio obvezu koja mu se nalaže tom odredbom?
2. Treba li članak 10. stavak 2. točku (k) Direktive 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 87/102/EEZ u kontekstu uvodnih izjava 6., 8. i 31. te direktive tumačiti na način da je dovoljno potrošaču pružiti informacije o tome kako često, u kojim situacijama i za koji se najveći postotak mogu povećati pristojbe povezane s izvršavanjem ugovora, čak i ako potrošač ne može provjeriti nastanak određene situacije, a pristojba se stoga može udvostručiti?
3. Treba li članak 23. Direktive 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 87/102/EEZ u kontekstu uvodnih izjava 6., 8., 9. i 47. te direktive tumačiti na način da mu se protive nacionalne odredbe kojima se predviđa samo jedna sankcija za povredu vjerovnikove obveze obavješćivanja, neovisno o stupnju povrede obveze obavješćivanja i njezin utjecaj na eventualnu potrošačevu odluku u pogledu sklapanja ugovora o kreditu, koja uključuje proglašenje kredita beskamatnim i besplatnim?

Navedene odredbe prava Zajednice

Direktiva 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 87/102/EEZ: uvodne izjave 6., 8., 9., 19., 31., 47.; članak 10. stavak 2. točka (g), članak 10. stavak 2. točka (k), članak 23.

Direktiva Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim [odredbama] u potrošačkim ugovorima: članak 6. stavak 1.

Presuda Suda Europske unije od 9. studenoga 2016., C-42/15, Home Credit Slovakia (ECLI:EU:C:2016:842)

Navedene odredbe nacionalnog prava

Članak 385.¹ stavci 1. i 2. Kodeksa cywilnog (Građanski zakonik):

„Stavak 1. Odredbe potrošačkog ugovora koje nisu pojedinačno ugovorene nisu obvezujuće za potrošača ako mu daju prava i obveze na način koji nije u skladu s dobrim običajima i koji grubo narušava njegove interese (nedopuštene ugovorne odredbe). Ova se odredba ne odnosi na ugovorne odredbe kojima se uređuju glavna davanja stranaka, među kojima su cijena ili naknada, ako su sastavljene na nedvosmislen način.

Stavak 2. Ako neka ugovorna odredba prema stavku 1. nije obvezujuća za potrošača, u preostalom dijelu ugovor ostaje obvezujući za stranke.”

Članak 30. stavak 1. točke 7. i 10. Ustave z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Zakon o potrošačkim kreditima od 12. svibnja 2011.):

„7. Ne dovodeći u pitanje članke 31. do 33., ugovor o potrošačkom kreditu treba sadržavati efektivnu godišnju kamatnu stopu i ukupan iznos koji je potrošač dužan platiti utvrđen na dan sklapanja ugovora o potrošačkom kreditu uz navođenje svih pretpostavki primijenjenih pri izračunu te stope.

[...]

10. Ne dovodeći u pitanje članke 31. do 33., ugovor o potrošačkom kreditu treba sadržavati informacije o drugim troškovima koje potrošač mora platiti u vezi s ugovorom o potrošačkom kreditu, osobito o pristojbama, uključujući pristojbe za vođenje jednog ili većeg broja računa na kojima su vidljive i transakcije uplata i povlačenja tranše, zajedno s pristojbama za uporabu određenog sredstva plaćanja i za transakcije uplate i za transakcije povlačenja tranše, te informacije o naknadama, maržama i troškovima dodatnih usluga, osobito usluga osiguranja, ako su poznati vjerovniku, i uvjetima pod kojima se ti troškovi smiju mijenjati.”

Članak 45. stavak 1. Zakona o potrošačkim kreditima od 12. svibnja 2011.:

„U slučaju vjerovnikove povrede članka 29. stavka 1., članka 30. stavka 1. točaka 1. do 8., 10., 11., 14. do 17., članka 31. do 33., članka 33.a i članka 36.a do 36.c potrošač, nakon podnošenja pisane izjave vjerovniku, vraća kredit bez kamata i drugih troškova kredita koje duguje vjerovniku u roku i na način utvrđen ugovorom.”

Sažeti prikaz činjeničnog stanja i postupka

- 1 Osoba D.K. sklopila je s tuženikom ugovor o kreditu u iznosu od 40 000 poljskih zlota. Ukupan iznos koji potrošač treba platiti na datum sklapanja ugovora iznosio je 64 878,45 poljskih zlota i uključivao je ukupan iznos kredita i ukupne troškove kredita. Ukupni troškovi kredita sastojali su se od kamata u iznosu od 19 985 poljskih zlota i provizije u iznosu od 4893,38 poljskih zlota. Efektivna godišnja kamatna stopa iznosila je 11,18 %.
- 2 U ugovoru je navedeno da banka naplaćuje pristojbe i provizije u skladu s odredbama ugovora i tarifama pristojbi i provizija, za aktivnosti povezane sa servisiranjem kredita i izmjenom odredbi ugovora. Pristojbe i provizije mogu se promijeniti u slučaju nastanka barem jednog od uvjeta kao što su: promjena iznosa minimalne plaće i razine čimbenika koje je objavio Główny Urząd Statystyczny (Glavni ured za statistiku, Poljska): inflacije, prosječne mjesečne plaće u korporativnom sektoru, promjene cijena energije, troškova telekomunikacije, poštanskih usluga, obavljanja međubankovnih plaćanja i kamatnih stopa koje objavljuje Narodowy Bank Polski (Poljska narodna banka), promjene cijena usluga i transakcija koje banka koristi prilikom obavljanja pojedinačnih bankovnih i nebankovnih aktivnosti ili promjene opsega ili oblika usluga koje pruža banka (uključujući promjenu ili dodavanje novih funkcionalnosti u području servisiranja određenog proizvoda) ako te promjene utječu na troškove banke ili utječu na troškove banke u vezi s izvršavanjem ugovora, promjene poreznih propisa i/ili računovodstvenih načela koje primjenjuje banka ako te promjene utječu na troškove banke u vezi s izvršavanjem ugovora, promjene ili donošenje novih sudskih odluka, odluka upravnih tijela, uputa ili preporuka nadležnih tijela ako utječu na troškove banke u vezi s izvršavanjem ugovora.
- 3 Pristojbe su određene u „Tarifi pristojbi i provizija A.B.S.A. za pojedinačne klijente”. U toj su tablici navedene pristojbe kao što je pristojba za izdavanje mišljenja banke, potvrde, povijesti kreditnog računa, slanje dopisa klijentu, uključujući opomene i pozive, i dopisa koji se šalju osobnom dostavom ovjerenom potvrdom o primitku. U tarifi su navedene i jednokratne pristojbe povezane s isplatom kredita, koje su bile jednokratne i nisu naplaćene (utvrđene su na razini „0”) te pristojbe za sklapanje dodatka i pristojba za nepodizanje naručene gotovine za isplatu u poljskim zlotima.
- 4 Njome se također predviđa mehanizam povećanja pristojbi prema kojem se iznos pristojbi i provizija može promijeniti najviše četiri puta godišnje, pristojbe i provizije ne mogu se smanjiti ili povećati za više od 200 % iznosa dotadašnje pristojbe ili provizije (pri čemu se to ograničenje ne odnosi na pristojbe koje ranije nisu postojale ili su bile na razini „0”), iznos određene pristojbe ili provizije mijenja se u razdoblju ne duljem od šest mjeseci od nastanka uvjeta za tu promjenu, stope pristojbi ili provizija za aktivnosti za koje banka dotad nije naplaćivala pristojbe/provizije i iznos pristojbe/provizije za nove proizvode ili usluge utvrđuju se s obzirom na stupanj intenziteta rada povezanog s tom aktivnosti i razinu troškova banke.

- 5 Iz prikupljenih dokaza proizlazi da je tijekom izvršavanja ugovora o kreditu banka naplaćivala kamate ne samo na glavnicu koja je izravno isplaćena potrošaču, nego i na ukupne troškove kredita. Kada bi se kamate obračunale samo na ukupan iznos kredita, efektivna godišnja kamatna stopa bila bi manja od one navedene u ugovoru o kreditu.
- 6 Društvo L. sp. z o.o. steklo je od osobe D.K. sva potraživanja koje ona može imati prema vjerovniku, uključujući potraživanja koja proizlaze iz primjene sankcije besplatnog kredita iz članka 45. Zakona o potrošačkim kreditima.
- 7 Društvo L. sp. z o.o. zahtijeva od tuženika plaćanje iznosa od 12 905,80 poljskih zlota uvećanog za zakonske kamate od 29. travnja 2021. do dana plaćanja na ime troškova i kamata povezanih s potrošačkim kreditom u vezi sa sankcijom iz članka 45. Zakona o potrošačkim kreditima.

Glavni argumenti stranaka glavnog postupka

- 8 Prema tužiteljevu mišljenju, prilikom sklapanja ugovora došlo je do povrede zakonskih odredbi koje se odnose na obvezu obavješćivanja (članak 30. stavak 1. točka 7. Zakona o potrošačkim kreditima kojim se prenosi članak 10. stavak 2. točka (g) Direktive 2008/48/EZ) i na ukupan iznos koji treba platiti jer je vjerovnik obračunao kamate ne samo na iznos koji je stavio na raspolaganje korisniku kredita, nego i na troškove kredita. Tuženik nije precizno naveo uvjete pod kojima je moglo doći do povećanja pristojbi povezanih s ugovorom o kreditu (povreda članka 30. stavka 1. točke 10. Zakona o potrošačkim kreditima kojim se prenosi članak 10. stavak 2. točka (k) Direktive 2008/48/EZ).

Sažeti prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 9 Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (Općinski sud u Varšavi, Poljska) dvoji u pogledu toga opravdavaju li povreda članka 10. stavka 2. točke (g) Direktive 2008/48/EZ koja se sastoji od povećanja efektivne godišnje kamatne stope u ugovoru i povreda obveze obavješćivanja iz članka 10. stavka 2. točke (k) te direktive primjenu sankcije uvedene na temelju članka 23. te direktive, a to je proglašenje kredita besplatnim (bez kamata i bez troškova) u skladu s člankom 45. Zakona o potrošačkim kreditima.
- 10 Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (Općinski sud u Varšavi) pita je li samo nabranje uvjeta u kojima dolazi do povećanja pristojbi, kao i navođenje mehanizama za povećanje tih pristojbi, dovoljno kako bi se smatralo da je ispunjena obveza obavješćivanja. Ako to nije slučaj, može li se utvrditi da nedovoljan opseg informacija predstavlja nedostatak informacija koji opravdava primjenu sankcije iz članka 45. Zakona o potrošačkim kreditima.
- 11 Dvojbe Sada Rejonowog dla m.st. Warszawy w Warszawie (Općinski sud u Varšavi) odnose se i na proporcionalnost sankcije koja se može izreći neovisno o

vrsti povrede obveze obavješćivanja i utjecaju povrede na potrošačevu odluku o sklapanju ugovora.

- 12 Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (Općinski sud u Varšavi) slaže se s dvojbama i razmatranjima suda koji je uputio zahtjev u predmetu C-678/22, koji je u tijeku pred Sudom, koje se odnose na nepoštenost ugovorne odredbe kojom se omogućuje da vjerovnik naplaćuje kamate ne samo na isplaćeni iznos kredita, nego i na troškove kredita. Ako bi se takva odredba proglasila nepoštenom, a stoga i ništavom, trebalo bi zaključiti da je efektivna godišnja kamatna stopa manja od one prvotno navedene u ugovoru.
- 13 Međutim, sud koji je uputio zahtjev smatra da takvo postupanje nije moglo stvarno utjecati na potrošačevu odluku iako su u toj situaciji u ugovor o potrošačkom kreditu uključene netočne informacije u pogledu efektivne godišnje kamatne stope i, slijedom toga, u pogledu ukupnog iznosa koji je dužan platiti potrošač. Naime, iako bi ponuda u okviru koje bi došlo do smanjenja efektivne godišnje kamatne stope navedene u ugovoru zapravo lišila potrošača te mogućnosti i mogla dovesti do toga da bi on sklopio ugovor misleći da su ugovorne odredbe za njega povoljnije nego što zapravo jesu, takva situacija ne nastaje kada vjerovnik precijeni njezin iznos, njegova je ponuda tada manje privlačna potrošaču i ne potiče ga na sklapanje ugovora.
- 14 Stoga Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (Općinski sud u Varšavi) dvoji u pogledu toga može li se nepravilno pružena informacija o efektivnoj godišnjoj kamatnoj stopi, u situaciji u kojoj ne dovodi do toga da je vjerovnikova ponuda privlačnija, smatrati istovjetnom nepostojanju informacija ili povredi obveze obavješćivanja koje opravdava primjenu sankcije. Naime, s jedne strane, potrošač je obaviješten o tome da je njegova obveza veća nego što zapravo jest, a s druge pak strane to ne smije negativno utjecati na postupak odabira ponude koju će koristiti potrošač. Istodobno, potrošač ima pravo na pravne instrumente koji proizlaze iz Direktive o nepoštenim [odredbama] u potrošačkim ugovorima, odnosno na ostvarivanje zaštite u pogledu nepravilno obračunatih kamata.
- 15 Budući da cilj Direktive o potrošačkim kreditima nije isključivo zaštita potrošača, nego i zajedničkog tržišta te da se svim vjerovnicima osiguraju slični uvjeti za obavljanje djelatnosti na tom tržištu, što proizlazi iz uvodnih izjava 6., 8. i 9. Direktive 2008/48/EZ, Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (Općinski sud u Varšavi) smatra da članak 10. stavak 2. točku (g) treba tumačiti na način da se ne može smatrati da povreda obveze obavješćivanja koja se sastoji od precijenjene efektivne godišnje kamatne stope i, slijedom toga, precijenjenog ukupnog iznosa koji treba platiti opravdava primjenu sankcije iz članka 45. stavka 1. Zakona o potrošačkim kreditima kojim se provodi članak 23. navedene direktive.
- 16 U ovom predmetu Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (Općinski sud u Varšavi) dvoji u pogledu toga ispunjava li navođenje u ugovoru o potrošačkom kreditu elemenata koje potrošač ne može provjeriti kao razloga kojim se

opravdava promjena iznosa pristojbi uvjet iz članka 30. stavka 1. točke 10. Zakona o potrošačkim kreditima kojim se prenosi članak 10. stavak 2. točka (k) Direktive 2008/48/EZ. Potrošač prilikom sklapanja ugovora, a kasnije prilikom njegova izvršenja, nije upoznat s cijenama usluga koje koristi banka jer se ugovorom ne nalaže vjerovniku da navede koji su se troškovi povećali i kako su ti troškovi povezani s povećanjem pristojbi. Još je opsežnije pozivanje na sudske presude koje mogu utjecati na troškove povezane s izvršavanjem ugovora jer se ne može isključiti da će vjerovnik zbog proglašenja nekih ugovornih odredbi nedopuštenima snositi veće troškove povezane s izvršenjem ugovora, ali to ne bi trebalo opravdavati prebacivanje tih troškova na potrošača.

- 17 Sud dvoji u pogledu toga je li, s obzirom na članak 10. stavak 2. točku (k) Direktive, navođenje razloga koji omogućavaju povećanje pristojbi i granica za pojedinačno povećanje pristojbe dovoljno kako bi se smatralo da je potrošač obaviješten o pravilima povećavanja pristojbi povezanih sa sklopljenim ugovorom o kreditu. Vjerovnikovo navođenje razloga kojima se opravdava povećanje pristojbi čiji se nastanak ne može provjeriti, a da se izravno u ugovoru ne navodi obveza pozivanja na te razloge te bez mogućnosti provjere utjecaja određenog razloga na iznos pristojbe ne predstavlja izvršenje obveze iz navedene odredbe. Prema mišljenju suda, čini se da nije dovoljno da se potrošaču u zasebnom dokumentu navede da se pristojbe mogu promijeniti samo četiri puta tijekom godine i gornja granica pojedinačne promjene. Iako je vjerovnik doslovno naveo uvjete u kojima može doći do povećanja pristojbi, potrošač u biti ne zna i nema jamstva da će biti obaviješten o tome da je razlog nastao te da je taj razlog doveo do povećanja troškova koje opravdava promjenu pristojbe.
- 18 Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (Općinski sud u Varšavi) dvoji u pogledu toga može li se na temelju propisa Unije smatrati dovoljnim to što se nacionalnim pravom predviđa samo jedna sankcija, neovisno o tome do kakve je povrede došlo u pogledu informacija uključenih u ugovor o kreditu. Prema mišljenju Suda Rejonowog dla m.st. Warszawy w Warszawie (Općinski sud u Varšavi), čini se vjerojatnim da pitanje navedenih pristojbi, s obzirom na to da je riječ o sporednim pitanjima, tehničkom servisiranju kredita, kao i osobito mehanizmu njihova povećavanja ili smanjivanja, nije od ključne važnosti za potrošača prilikom sklapanja ugovora.
- 19 Slijedom toga, Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (Općinski sud u Varšavi) dvoji u pogledu toga protivi li se članku 23. navedene direktive, osobito s obzirom na obvezu proporcionalnosti izrečene sankcije, nacionalna odredba kojom se prenosi odredba Direktive i kojom se za vjerovnikovu povredu obveze obavješćivanja prilikom sklapanja ugovora predviđa samo jedna sankcija, neovisno o vrsti i stupnju povrede obveze koja se nalaže odredbama kojima se prenosi direktiva u nacionalni pravni poredak. U slučaju da se utvrdi da sankcija nije proporcionalna, treba li je nacionalni sud samo izuzeti iz primjene ili je može djelomično primijeniti?